

Täysistunto

Torstai 2.12.2021 klo 16.00—20.36

3. Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 225/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.03 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkissa työvoima- ja yrityspalveluissa on tarkoitus ottaa käyttöön uudet digitaaliset tietojärjestelmäpalvelut. Digitaalisten viranomais- ja asiointipalvelujen uudistamisen tavoitteena on parantaa työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa sekä digitalisaatiotekoälyn hyödyntämistä julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa. Nykyinen työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmä näin ollen korvattaisiin uudella kokonaisuudella, joka muodostuisi valtakunnallisesta asiakastietojärjestelmäkokonaisuudesta, Työmarkkinatori-palvelualustasta ja asiakastietovarannosta. Esitys sisältää ehdotukset lainsäädännön muutoksiksi, jotka mahdollistavat uusien työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalvelujen ja erityisesti Työmarkkinatorin käyttöönoton.

Esityksen keskeisimmät uudistukset koskevat Työmarkkinatori-palvelualustaa ja sillä laadittavia ja julkaistavia työnhakuprofiileita. Työmarkkinatorilla otettaisiin käyttöön toiminnallisuus, jonka avulla voidaan parantaa työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa sekä tehostaa työnvälitystä. Kyseinen uusi, tekoälyä hyödyntävä kohtaantotoiminnallisuus järjestäisi työnhakijalle avoimia työpaikkoja koskevat ilmoitukset siten, että työnhakuprofiilin tietoihin parhaiten sopivat ilmoitukset näytettäisiin hakutuloksissa ensimmäisinä. Työntekijää etsivälle työnantajalle kohtaantotoiminnallisuus järjestäisi palvelualustalla julkaistut työnhakuprofiilit siten, että parhaiten ilmoitettuja hakukriteereitä vastaavat profiilit olisivat hakutuloksissa ensimmäisinä. Nämä työnhakuprofiilit tarjoaisivat myös nykyistä paremmat mahdollisuudet anonyymiin työnhakuun, mikä antaa meille uuden työkalun kitkeä esimerkiksi ulkomaalaiseen nimeen liittyvää syrjintää rekrytointitilanteissa. Työmarkkinatorin käyttö olisi maksutonta sekä henkilö- että yritysasiakkaille.

Lisäksi esityksellä selkeytetään ja ajantasaistetaan julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelyä koskevaa säätelystä. Käsiteltävät tiedot ja niiden käyttötarkoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

tukset pysyisivät pääosin ennallaan, mutta henkilötietojen käsittelyyn liittyviä rooleja ehdotetaan muutettavaksi siten, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat sekä työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa mukana olevat Kansaneläkelaitos ja kunnat nimettäisiin rekisterinpitäjiksi omia asiakkaitaan koskevien tietojen osalta. Kyse olisi yhteisrekisterinpitäjyydestä yhdessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten eli ely-keskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen eli KEHA-keskuksen kanssa. Yritysrekisterinpitäjien vastuualueet määriteltäisiin lainsäädännössä siten, että KEHA-keskus vastaisi jatkossakin asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden ja tietovarannon tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvistä rekisterinpitäjän tehtävistä. Kuntakokeiluihin osallistuvat kunnat ja monialaisen yhteispalvelun osalta Kela ja kunnat vastaisivat muista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Ehdotettu rekisterinpitäjyyttä koskeva muutos on tarpeen, jotta henkilötietojen käsittelyyn liittyvät vastuut ja tehtävät kohdentuisivat oikeille tahoille.

Tämä esitys ei sisällä ehdotuksia uusista tehtäväkokonaisuuksista valtion tai kunnan viranomaisille. KEHA-keskus vastaisi jatkossakin asiakastietojärjestelmän ja muiden sähköisten palvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä.

Tällä esityksellä arvioidaan olevan myös positiivisia työllisyysvaikutuksia. Ne perustuvat Työmarkkinatorin uuteen kohtaantotoiminnallisuuteen, joka nopeuttaisi ja sujuvoittaisi sekä henkilöasiakkaan työnhakua että myös työnantajien rekrytointiprosessia. Tämä uusi toiminnallisuus olisi myös yksi keino kohtaanto-ongelman ratkaisemisessa. Arvion mukaan potentiaalista työllisyyttä olisi vuonna 2019 voitu kohtaantotoiminnallisuutta hyödyntäen saada käyttöön noin 200–1 200 henkilöä. Arvioituja vuotuisia työllisyysvaikutuksia voidaan pitää varsin merkittävinä, koska kyse on pysyväisluontoisista ja kumulatiivisista vaikutuksista.

Ehdotettujen muutosten on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden toukokuussa, jolloin myös aloitettaisiin uusien tietojärjestelmäpalvelujen vaiheittainen käyttöönotto. Tämä Työmarkkinatori-palvelualusta otettaisiin käyttöön ensi vuoden toukokuussa. Muilta osin asiakkaiden ja asiantuntijoiden uudistetut palvelut otettaisiin käyttöön ensi vuoden syysytä alkaen. Uudistetut tietojärjestelmäpalvelut olisi kokonaisuudessaan otettu käyttöön vuoden 23 loppuun mennessä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri Haatainen. — Nyt puhujalis-taan, edustaja Taimela.

17.08 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Haataiselle tästä esitelypuheenpuheesta.

Tämä kyseinen hallituksen esitys korvaa käytännössä käyttöikänsä päähän tulleen Ura-järjestelmän, ja tällä uudistuksella on varsin kannatettava tavoite: tarjota työnhakijoille ja työnantajille digitaaliset palvelut, jotka vastaavat nykyistä paremmin heidän tarpeisiinsa. Tarkoitus on myös, että uudistuksen myötä asiointista tehdään paljon paljon sujuvampaa kuin mitä se tällä hetkellä on. Ajattelen myös niin, että tärkeä tavoite uudistuksessa on myös se, että pystymme jatkossa paremmin vastaamaan kohtaanto-ongelmiin työelämäs-sä, josta ongelmasta olemme puhuneet jo tänään kyselytunnillakin. Yritysten rekrytointi-kustannukset myös toivottavasti laskevat tämän lakiesityksen myötä. Se on ainakin käsit-tääkseni tämän lainsäädännön vahva tarkoitusperä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

Se, että nämä uudet digipalvelut otetaan käyttöön vaiheittain, niin kuin ministeri Haatainenkin äsken omassa esittelypuheenvuorossaan totesi, on varmasti tarkkaan arvioitu tämän lain valmistelun aikana, että se on kaikista järkevintä näin tehdä. Mutta pakko sanoa se, ja koen vahvasti jo kaiken sen kentältä tulleen palautteen pohjalta, että nämä toimivat asiakastietojärjestelmät ja sähköiset palvelut, niiden ylläpito ja kehittäminen ovat kyllä siten aivan avainasemassa, jotta tämän lain hengessä ja siinä tahtotilassa, joka tälle laille on asetettu, onnistutaan.

Mutta kaiken kaikkiaan kannatettava hallituksen lakiesitys, jonka sitten saamme puheenjohtaja Aino-Kaisa Pekosen johdolla työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan myös syvempään ja laajempaan käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hoskonen.

17.10 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan hyvä, että näitä sähköisiä palveluja kehitetään myös työvoimapalveluiden puolelle. Tässä kaikessa on vaan se harmittava asia, josta minä olen puhunut jo varmaan kymmenen vuotta tässä talossa: nopean laajakaistaverkon rakentaminen maaseudulle on toki edennyt, mutta se pitäisi oikeasti ottaa Suomen eduskunnassa ihan sydämen asiaksi. Onhan se kummallista, että me olemme jättämässä ison osan Suomesta vaille kunnollisia palveluita, koska varmasti joka ainoa kansanedustaja tässä salissa on kunnostautunut pitämällä sen tyyppisen puheen, että meidän pitää saada tieto liikkumaan nopeammin, parempaa koulutusta, parempaa liikennettä, parempaa työpaikkaa ja vaikka mitä. Kaikki nämä vaativat nopeat laajakaistaverkot, jotka perustuvat valokuitutekniikkaan. Minä olen väsymiseen asti kyllästynyt siihen, kun puhutaan, että 5G-tekniikka tulee. Kuvitteleeko joku teistä, arvoisat kansanedustajat, että 5G-verkolla pystytään maaseudun laajakaistaverkko toteuttamaan? Kyllä, jos vaan rahaa riittää 400 metrin välein rakentaa mastoja sinne Suomen metsien keskelle ja sitä kautta levittää se 5G-verkko koko Suomeen, niin tehdään se, mutta se maksaa kymmeniä miljardeja — kun meillä ei tunnu olevan 50:tä miljoonaa laajakaistaverkon tukeen, niin sitten ruveetaan haahuilemaan, että 5G-verkolla se hoituu.

Toinen asia — ei liity tähän päivän aiheeseen, mutta se on hyvä rinnastus: Olemme puhuneet varmasti enemmän kuin kymmenen vuotta alemman tieverkon kelvottomasta kunnosta. Kaikki rahat siihen ovat olemassa, mutta kun olen yrittänyt Väylävirastoon ja liikenneministeriöön ja vaikka minne viedä tietoa, että sorateiden kunnostus on helppo tehdä, kun valitaan sinne oikeat koneet — tiehöylät takaisin tieverkolle, pannaan ne tienpinnat kuntoon ja pari kolme kertaa vuoteen laitetaan se muoto oikeaksi, niin se on siinä.

Mutta tällä tavalla, millä me nyt elämme, raha menee hukkaan ja palvelut ovat huonoja. Kaikki ne hienot ohjelmat, mitä me teemme, ovat niin valtavia tiedostoja, että niitä on ihan turha näillä 4G-systeemeillä yrittääkään siirtää. Digiverkon puutteen takia, nopean laajakaistaverkon puutteen takia, se ei onnistu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Autto.

17.12 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan tällainen aktiivinen työvoimapolitiikka, joka tässä hallituksen esityksen kohteena on, on ilman muuta järkevää ja tärkeää. Tuossa edellä kyselytunnilla keskusteltiin siitä, millä nimellä näitä työvoimapolitiittisia toimia saa kutsua, ja on tietysti keskustelu sinänsä vähän sivuraiteilla, jos käydään tämmöistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

metakeskustelua siitä, onko se nyt aktiivimalli ykköinen vai onko se aktiivimalli kakkonen. Voihan se olla vaikka tämän hallituksen aktiivimalli, mutta on hyvä, että on aktiivista työvoimapolitiikkaa. Eihän se todella pahenna sitä asiaa, että sitä kutsuttaisiin vaikkapa aktiivimalliksi.

Edellisessä keskustelussa oli myös se jännä piirre, tai tähän oikeastaan vedettiin mukaan tuolta eilisestä keskustelusta liittyen näihin vaihtoehtobudjetteihin, että todella ne toimenpiteet, joita vaikkapa Ruotsissa aivan sosiaalidemokraattivetoiset hallitukset ovat toteuttaneet ja varmasti pitävät hyvinä, ovat Suomessa sitten taas sosiaalidemokraattien puheenvuoroissa sydämettömiä ja kylmiä toimenpiteitä. Eihän se nyt näin ole, vaan tietysti hän sellainen politiikka, joka auttaa ihmisiä työllistymään, paitsi auttaa ihmistä sitä omaa toimeentuloaan parantamaan, niin auttaa häntä pitämään huolta läheisistään ja löytämään oman paikkansa yhteiskunnasta, on juuri sitä sydämellistä, hyvää politiikkaa. Sen vuoksi kannustan tietysti hallitusta entisestään aktivoitumaan tässä työvoimapolitiikassa.

Tämä nyt tehtävä toimenpide on pieni mutta oikeaan suuntaan oleva askel, ja tällaisia lisää. Mutta kyllä se täytyy hallituksenkin tunnustaa, että pitää tehdä sellaisia harppauksia myös, eivät nämä pelkät pienet askeleet riitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

17.14 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! 2 000 vuotta sitten senaattori Cato Roman senaatissa päätti joka ikisen puheenvuoronsa: ”Karthago on hävitettävä.” Edustaja Hoskonen aloittaa lähestulkoon joka puheenvuoronsa sillä, että laajakaistayhteydet harvaan asutuille alueille on taattava. Ja edustaja Kimmo Kiljunen käyttää puheenvuoroja toisensa perään siitä, että digisyrjintä on ongelma.

Arvoisa puhemies! Olisin tästä aiheesta muutaman sanan tässä yhteydessä sanonut, kun työvoimapalveluja kehitetään nyt tähän digitalisaation suuntaan entistä paremmiksi ja toimivammiksi. Tässä suhteessa en halua olla kehityksen este. Tunnistan sen, että digitalisaatio on tullut jäädäkseen ja sillä paljon tehostetaan ja avitetaan näiden tehokkaampien palvelujen synnyttämisessä. Mutta sitten tulee se ”mutta”: meillä on koko joukko ihmisiä tässä yhteiskunnassa, jotka kokevat tämän digitalisaation liian ongelmalliseksi, eivät kykene olemaan siinä mukana ja aidosti syrjäytyvät monenlaisista palveluista, on sitten kysymys yksityisistä palveluista, vaikkapa pankkipalveluista, tai yhä enemmän myöskin julkisista palveluista. Haavoittuvimmat työnhakijaryhmät ovat ehdottomasti iäkkäämmät työnhakijat. Heillä on vaikeuksia työllistyä. Toinen aidosti haavoittuva työnhakijaryhmä ovat ulkomaalaistaustaiset työnhakijat. Molemmissa näissä ryhmissä on suhteellisesti enemmän niitä, joilla on vaikeuksia selviytyä tietokonepohjaisista palvelujärjestelmistä, ja he pudottautuvat ulkopuolelle.

Tässä suhteessa toivoisi, että kun hallitus vie nyt tätä ohjelmaansa eteenpäin, niin tunnistettaisiin myöskin se tarve ja ylläpidettäisiin myöskin niitä palvelujärjestelmiä, joissa tämä henkilökohtainen kohtaaminen on mahdollista ja näitä palveluita saa myöskin lähietäisyydeltä niin, että henkilökohtaisesti tämä voidaan turvata erityisesti, kun on kysymys niistä haavoittuvimmista ihmisryhmistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laukkanen on poissa. — Edustaja Pekonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

17.16 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Täytyy tässä heti alkuun edustaja Autolle todeta, että tämä hallitus ei ole valmistellut aktiivimallia missään muodossa. Tässä esityksessä on nyt kysymys asiakastiedoista ja palvelualustasta, ja kiitän ministeriä hyvästä esittelystä. Tosiaan, niin kuin ministeri jo totesikin, tällä hallituksen esityksellä mahdollistetaan uusien digitaalisten TE-viranomaispalveluiden, Työmarkkinatori-palvelualustan ja uuden kohtaantotoiminnallisuuden käyttöönotto, jolla on laskettu olevan myös merkittäviä työllistymisvaikutuksia. Asiakasprosessiin ei tässä esitetä uudistuksia.

Tämä hallituksen esitys on ollut kauan odotettu, ja on todella hienoa, että viimein saadaan kaikin puolin vanhentunut ja kankeakin urajärjestelmä vaihdettua uuteen ja myöskin resursoitua rahat sille. Samalla on toki tärkeää tehdä tekniset muutokset, jotta laki on ajan tasainen muun muassa tietosuojaan kannalta.

Puhemies! Toteaisin vielä tuohon edustaja Auton puheenvuoroon, kun hän viittasi kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin ja siellä tehtyyn työvoimapolitiikkaan, että täällä päässä pöytää kyllä itse näen, että työttömyysturvan leikkaaminen ei tähän maahan tuo yhtäkään uutta työpaikkaa. Aktiivista työvoimapolitiikkaa pitää tehdä muilla keinoilla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Autolle minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, mutta älkää mainitko kenenkään edustajan nimeä. Laajempaa debattia en tässä vaiheessa...

17.18 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan hämmästelen, miksi se, että tätä mallia aktiivisesta työvoimapolitiikasta kutsutaan aktiivimalliksi, on huono asia. Sehän on hyvä asia, ja aktiivimalleilla on sillä tavalla hyvä historia Suomessa, että edellisen hallituksen aikana saatiin 140 000 uutta työpaikkaa ja esimerkiksi velkaantumisen saatiin taittumaan. Nyt, kun olemme tässä koronakriisin keskellä joutuneet aivan pakosta ja eduskunnan laajalla yhteisymmärryksellä velkaantumaan rajusti, Suomen lähtökohtatilanne julkisen talouden osalta oli paljon parempi.

Nyt toki emme enää ole oppositiossa hallituksen kanssa samaa mieltä siitä, että hallituksen pitää esimerkiksi kehykset ylittää. Päinvastoin, haluaisimme nyt nähdä vielä entistä aktiivisempaa työvoimapolitiikkaa. Tässä mielessä tosiaan ihmettelen sitä, miksei näitä kokoomuksen keinoja voida ottaa sinne hallituksen käyttöön, koska niillä aivan konkreettisesti niin eduskunnan tietopalvelun kuin vaikkapa valtiovarainministeriön arvioiden mukaan saataisiin suomalaisille töitä. Ja se, jos mikä olisi sydämellistä, että työttömät pääsevät työttömyydestä töihin. [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

17.19 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Totta kai on tärkeää, että työ ja työn tekijä kohtaavat. Tietenkin on hyvä, että näitä uusia systeemejä mietitään, mutta toki siinäkin on aina huomioitava sitten se, että pitää olla vaikuttavuutta niillä asioilla: ei riitä pelkästään se, mitä erilaisia hienoja atk-tietokonesysteemejä tulee, vaan niillä pitää olla myös sitten tehoa.

Kun tässä kuulostelin tätä juttua, kun kerrottiin, että on myös anonyymi työnhaku mahdollista, niin se vähän mietityttää: mitähän siitä seuraa ja minkä takia näin? Voisiko se olla avoimempaa, jos se kuitenkin ei välttämättä olisi sitä anonyymiä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

Mitä tulee tähän tulevaan aktiivimalliin, mitä hallitus suunnittelee, niin onhan siinä semmoinen jännä juttu, että jos pitää hakea neljää työpaikkaa kuukauden sisällä, niin käytännössä se tarkoittaa, että seitsemän päivän välein suunnilleen pitää hakea sitä työpaikkaa. Sitten jos miettii näitä julkisia työnhakuja, niin vähentyvätkö tämmöiset julkiset työhaut? Monissa työpaikoissa voi olla, että ne eivät laitakaan niitä työpaikkoja avoimiksi, koska kuitenkin saattaa olla, että valtava kasa tulee niitä hakemuksia, jopa semmoisiltakin ihmisiltä, jotka eivät välttämättä kuitenkaan haluaisikaan sitä työtä, ja totta kai pitää ottaa huomioon etäisyyskin, näillä polttoaineen hinnoilla varsinkin. Perussuomalaiset olisivat halunneet polttoaineen hintoja ja veroja alentaa, kun kuitenkin joudutaan autoja käyttämään, ja auto ei ole mikään semmoinen luksusväline, vaan ihan monellekin se on työnteon mahdollistava väline.

Toki on tärkeitä, että työ ja työntekijä kohtaavat, mutta ei pidä antaa näiden tämmöisten systeemien olla ihan automaatioita, vaan pitää vaatia, että ne ovat vaikuttavia, ja pitää tarkastella niitä, ettei mennä siihen, mihin on mennyt esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteillä, että mitkään systeemit eivät keskustele keskenään ja tämänhetkinen tilanne on ihan mahdollon sekamelska. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Slunga-Poutsalo.

17.21 Riikka Slunga-Poutsalo ps: No niin, nyt mikrofoni muuttui punaiseksi.

Arvoisa puhemies! Tätä tietojärjestelmän kehittämistä tuolla TE-toimistojen puolella on odotettu kyllä kuin kuuta nousevaa siinä mielessä ja siinä määrin, miten tieto sinne asti on kulkeutunut siitä, että tällaista on tekeillä. On tullut vähän palautetta siitä, että tämä tuli vähän yllättäen ja puskista — tarve on ollut aina tiedossa. Valiokuntakäsittelyssä useamman eri asian kohdalla olemme törmänneet siihen, että tiettyjä prosesseja tehdään vielä manuaalisesti ja käsin tänä tietotekniikan kultaisena aikana, mikä todella hidastaa ja hankaloittaa kaikkea aiheeseen liittyvää käsittelyä, ja se herättää kyllä todella suurta kummastusta. Eli siinä mielessä hanke on erittäin, erittäin hyvä juttu.

Käyttäjäpuolelta on tullut suurta huolta aikataulusta. Meillä on tässä koronan tuomat lisähaasteet, TE-toimistojen tehtävien kuntakoikeilut, nyt aktiivimallit ynnä muut samaan aikaan käsillä, ja sitten pistetään it-järjestelmä uusiksi, tehdään siihen parannuksia ja tehdään uutta palvelualustaa. Tässä on pikkuisen sellaiset merkit ilmassa, että voi käydä huonosti. Toivon olevani totaalisen väärässä. Tosin taustalla on ehkä vähän hienoista kokemusta tuosta Apotista ja muista vastaavista, joittenka periaatteet ja perusteet ovat erittäin hyviä, mutta näissä it-järjestelmissä tahtovat nämä käytännön ongelmat olla vähän toisen näköisiä.

Edustaja Reijonen otti tässä esille sellaisen asian, joka itsellänikin on tässä ranskalaisella viivalla ylhäällä. Näillä uudistuksilla, mitä tässä on eri puolilta, on sitten tätä pohjoismaista työnhakupalvelua tai mitä tahansa, on nyt sellainen seurannaisvaikutus uhkaamassa, että ne työpaikkailmoitukset, avoimet työpaikat, eivät välttämättä tule julkisiksi. Ja tämä on sellainen kohta, joka meidän pitäisi kyllä valiokuntakeskustelussa selvittää, että näin ei käy, koska sehän ei sitten palvele työtöntä työnhakijaa eikä sitä yritystäkään, jos näin tulee käymään, ettei haluta avata avoimia työpaikkoja julkiseen hakuun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja myönnän vielä puheenvuorot edustajille Pekonen ja Laukkanen, ja sen jälkeen ministeri Haatainen. — Edustaja Pekonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

17.23 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vain:

En malta olla toteamatta, että pidän kyllä hieman erikoisena sitä, että täällä eduskunnan täysistuntosalissa tässä asiakohdassa keskustellaan edelleen niin aktiivimallista kuin koomuksen vaihtoehtobudjetista.

Haluan todeta vielä edustaja Autolle, että aktiivimallilla on kyllä niin huono kaiku. Se oli niin epäoikeudenmukainen ja epäreilu malli, jonka tämä hallitus purki, ja me emme halua jatkaa sillä tiellä. Aktiivista työvoimapolitiikkaa voi tehdä täysin toisellakin tavalla.

Mitä tulee tähän hallituksen esitykseen, jonka ministeri Haatainen meille tässä esitteli, niin yhdyn edustaja Slunga-Poutsalon sanoihin siitä, että tätä on todella odotettu, ja käsittelemme tämän sitten valiokunnassa huolella, kun sen sinne saamme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laukkanen.

17.24 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Esitys on todella tervetullut, ja kiitos siitä.

Totean tästä aktiivimalli kakkosesta, että itse en pidä sitä minään aktiivimalli kakkosena. Olen istunut kaksi kertaa 500 päivää. Tiedän, mitä se on, kun on työtön. Tiedän myös siihen liittyvät odotukset ja vaatimukset. Minusta on hyvä tämä pohjoismaisen mallin osa, jossa ihminen saa selkeän henkilön, jonka kanssa voi alusta pitäen tehdä tämän työllistymissuunnitelman, jotta voi olla edes jonkinlainen tavoitteellisuus sen suhteen, että työllistyi.

Tästä esityksestä totean, että tosiaan valiokunnan varajäsenenä saatan jopa tulla mukaan sinne ja käsittelemään, koska tämä on todella tervetullut uudistus. [Aino-Kaisa Pekonen: Tervetuloa!] — Kiitos, puheenjohtaja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Haatainen, 3 minuuttia.

17.25 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitos näistä kommentteista ja kysymyksistä.

Monessa puheenvuorossa kysyttiin, miten tämä nyt sitten kulkee yhdessä näiden isojen uudistusten kanssa, jotka ovat tulossa — Slunga-Poutsalo ja monet kysyivät sitä. Nyt tämä pohjoismainen työvoimapalvelumalli, joka ensin valmistuu, tullaan jenkkamaan tähän yhteen, että se sopii ja kulkee yhdessä tämän uuden järjestelmän kanssa. Yhtä lailla sitten, kun ollaan siirtämässä TE-palvelut pysyvästi kuntiin 2024, tämä myös tullaan huomioimaan, että sitten tämä tietojärjestelmä ja asiakastietojen käsittely kulkevat yhdessä tuon lainsäädännön kanssa. Kyllä näitä siellä käydään valmistelussa ihan tiiviisti läpi ja tätä on monelta kantilta näin katsottu.

Edustaja Kiljunen otti esille tärkeän asian: digisyrjinnän ja sen, että kaikki ihmiset eivät kykene näitä digipalveluja hyödyntämään. Ensinnäkin siinä on yksi asia, että näiden systemien, näiden digipalveluiden, pitää olla käyttäjäystävällisiä ja selkeitä. Vaikka kuinka osaisi käyttää tietokonetta ja järjestelmiä, niin jos systeemit eivät ole selkeitä, niin se on mahdotonta. Eli tähän tullaan kiinnittämään huomiota. Mutta sitten toinen asia on se, että kyllä niille, joilla ei ole kykyä tai pääsyä digipalveluihin, kasvokkain tarjottavaa palvelua on edelleenkin, ja sitähan pohjoismaisessa työvoimapalvelumallissa nyt tulee: todella lisätään voimallisesti sitä, että tavataan kasvotusten. Sitten myös puhelimitse voidaan asioida

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

ja sitten tullaan huolehtimaan myös asiakkaille tukea, että he oppivat käyttämään näitä järjestelmiä.

Sitten edustaja Reijonen kysyi tästä anonyymistä hausta. Sillä haetaan sitä, että nämä profiilit ovat anonyymejä, eli siinä ei sitten se työnantajakaan tee niitä ratkaisuja sillä perusteella, minkä ikäinen tai minkälainen ihminen on, vaan katsoo sitä, mikä on osaaminen, mikä on koulutus, ja se nousee hänelle tarjolle ensimmäisenä. Totta kai sitten, kun hän ottaa haastatteluun ja muuten, siellä tarkemmin sitten voi keskustella ja nähdä, onko sopiva siihen työhön.

Tämä järjestelmän uudistus on todella... Tiedän, viestiä tulee jatkuvasti siitä, että tämä nykyinen järjestelmä on toisesta loppuvaiheessa, ja siitä syystä tämä on odotettu, ja näin ymmärsin edustajienkin puheista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Edustaja Autto, onko puheenvuoronne alle 3 minuutin mittainen omalta paikalta pidettävä puheenvuoro? [Heikki Autto: Arvoisa puhemies! Alle 3 minuuttia.] — No sitten ehtii, olkaa hyvä.

17.28 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Siis kannatan tätä hallituksen esitystä ilman muuta. Tämä vie asioita sen pienen askeleen oikeaan suuntaan, siitä ei ole missään nimessä kysymys. Enkä halua myöskään pitkittää tätä keskustelua millään tavalla, mutta jotta voidaan keskustella tästä itse asiasta, niin haluan nyt kysyä, kun minulla on käytettävissä tällainen Yleisradion tekemä grafiikka. Täällä on ihan toimittaja Ilkka Kemppisen nimi alla, lähde on valtioneuvosto. Ja tähän on tuotu selvästi Sipilän hallituksen aktiivimalli ja Marinin hallituksen malli.

Ja mitä työnhakijalta edellytetään? Molemmissa malleissa 0–4 hakemusta kuukaudessa. No, entä jos ei hae? Ensimmäisestä kerrasta molemmissa malleissa tulee muistutus. Toisesta kerrasta Sipilän hallituksen aktiivimallissa karenssi 10 päivää, Marinin hallituksen mallissa karenssi 5 päivää. Kolmannesta kerrasta Sipilän hallituksen mallissa karenssi 20 päivää, Marinin hallituksen aktiivimallissa karenssi 10 päivää, [Aino-Kaisa Pekonen: Puhemies, väärä asiakohta!] ja neljänneestä kerrasta molemmissa on työssäolovelvoite.

Niin että ei tämä ero nyt kovin suuri ole, ja keskusteluissa kuitenkin annetaan ymmärtää, että toinen malli on ikään kuin musta ja toinen malli on valkoinen. Kyllä tässä on ihan sama harmaan sävy näissä molemmissa malleissa, ja siksi ihmettelen tätä keskustelua. Miksei tätä voi kutsua aktiiviseksi malliksi tai aktiivimalliksi, kun tämä on tällaista hyvää, aktiivista työvoimapolitiikkaa, mitä hallitus pyrkii edistämään? Vai ovatko nämä minun tietoni väärä, mitä tässä edellä esitin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja lisää voimme ihmetellä asiaa asiakohdassa 7.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.